FRANCISCI ET DANIELIS FLORIORUM FRATRUM VITAE [ANGELUS FABRONIUS]

Angelo Fabroni

(6

FRANCISCI
ET
DANIELIS
FLORIORUM FRATRUM
VITAE

FLORENTIAE MDCCXCV.
APUD CAJETANUM CAMBIAGI TYPOGRAPHUM REGIUM.
SUPERIORUM PERMISSU.

ANGELUS FABRONIUS
ANGELO MARIAE CORTENOVISIO
BARNABITAE
S. P. D.

Est ea laus Italiae certe maxima, quod nullo non tempore studia antiquitatis coluerit, majorum instituta magno in pretio habuerit, ex iisque ad vitam sancte & caste degendam saluberrima praecepta deprompserit. Quo in eruditionis genere quod non facile quem dixerim plus studii, quam Franciscum Florium adhibuisse, quo melior esset & doctior, ejus vitam declarandam, tibique, qui particeps omnium illius consiliorum propter morum & studiorum similitudinem fuisti, nuncupandam putavi. Fecit ille quidem & modeste & prudenter, quod cum eximiam doctrinam vel a prima adolescentia esset adeptus, sero tamen ingenii sui foetus in lucem venire sivit. Quod quidem tanti viri consilium utinam ii imitarentur, qui vix dum e scholis egressi indigesta studia in publicum extrudunt, & praepropera festinatione inanique ostentatione solidam atque stabilem se consequi posse gloriam

confidunt. Neque dubitabimus inter Florii labores iis maxime laudes impertiri, quos ad Ruffinum Aquilejensem suum contulit, ut eum a reprehensione vel inscitiae, vel temeritatis vindicaret. Non ignoras profecto quantae contentiones fuerint Iacobo Sirmondio cum viro aetatis suae longe doctissimo, qui ex loco illius scriptoris, tanquam ex arce quadam, auctoritatem Romani Pontificis impugnare contendebat. Tam validis quippe argumentis ac rationibus vir hic sententiam suam confirmaverat, ut non dicam imperitorum vulgus, sed Perronius ipse Cardinalis, homo omnium consensu rerum Ecclesiasticarum peritissimus, neminem crederet posse reperiri, qui tantae machinae impetum retunderet. Fecit id tamen Sirmondius tribus libellis de regionibus suburbicariis editis, qui quasi totidem praelia fuerunt, quibus gloriosissimam victoriam reportavit. Quid? Nonne multorum obstrepuerunt voces Ruffinum ipsum in convertenda e Graeco in Latinum Eusebii Caesariensis Ecclesiastica historia vel infideliter, vel imperite se se gessisse? Ac ille quidem majus quiddam animo complexus, quam quantum interpretis munus exigebat, purgare sibi proposuit multis erroribus, quibus scriptor Arianorum partibus vehementer addictus opus illud commaculaverat, & alia multa de suo addidit

sane utilissima, quanquam in aliquibus errasse videatur. Multiplex rerum humanarum divinarumque notitia, qua abundabat Florius, facile ab illo obtinuit, ut gloriam Aquilejensis Presbyteri a calumniis liberaret, quae priusquam conaretur attingere, multa alia ad Patriarchatum Aquilejensem pertinentia optimo in lumine collocavit. Neque sane tum opera, tum scriptis quidquam omisit, quod ad illius dignitatem conservandam in magno rerum omnium discrimine conduceret, in quo boni civis officio mirum in modum satisfecit, quanquam id quoque putaverit esse sapientis, ne quid arroganter, ne quid temere diceret, faceretve contra potentes. Quare quemcumque res habitura fuisset exitum, ei debebatur gloria, quod se gesserit fortiter, prudenter, & cum dignitate. Dolendum vero ei fuit, quod vel nomen extinctum fuerit Aquilejensis Patriarchatus, quodque civitas quodam tempore florentissima, & nona inter claras universi orbis urbes, ut eam appellavit Ausonius, tot fortunae vices passa fuerit, ut nunc prostrata & diruta, veluti cadaver quoddam projectum jaceat. Haud temere dixerim extremum illius ornamentum fuisse Florium, qui dum divinis rebus illo in loco operabatur, veluti lumen quoddam sanctitatis eluxit, & dum studiis obsequebatur suis, nunquam mentem

deposuit colligendi omnes reliquias antiquitatis, quae veluti ex naufragio calamitosissimo superfuere, ad praeteritarum rerum memoriam conservandam. Atque utinam tanti viri imaginem ad vivum expressam in hoc commentariolo intueri possis, quam cum tu quoque pinxisses coloribus & penicillo tuo, ex te ipso sumere potuisti virtutum speciem & formam, quas in ipso laudasti, & ad imitandas proposuisti. Habebis etiam quae de illius fratre, poeta sane nobilissimo, memoriae, sed paucis, mandavi, cujus ingenio & virtutibus tantum is tribuebat, ut sine eo, & communibus studiis vitam insuavem duxisset. Cura ut valeas.

Pisis Kal. Maii MDCCXCV.

FRANCISCI ET DANIELIS

FLORIORUM FRATRUM

VITAE

FRanciscus Aloysius Florius nobilissimis parentibus Sebastiano Comite, & Lavinia Antoninia Utini natus non. Januarii an. MDCCV. multa sane praeclara effecit, quae historiae monumentis sunt consignanda. Saeculo enim virtuti inimico, & ad omnia divina & humana jura, & ad ipsius humanae societatis vincula dissolvenda propemodum facto, levare calamitatem innocentium potest recordatio hominis, qui multis gravissimus auctor, & fidelissimus socius fuit ad sapientiam comparandam, & fortissimus adjutor ad eam impiorum calumniis, & fraudibus liberandam. Cum domi nil nisi pudicum & sanctum videret, vias adolescentiae lubricas, quas perpauci sine casu aliquo, aut prolapsione ingrediuntur, ita praetergressus est, ut condiscipulis suis, quos habuit, & Barnabitarum & patrii Seminarii scholas frequentans, esset sanctioris disciplinae & industriae exemplum. Tali modo humaniorum litterarum, & philosophiae, qua in facultate

754

publice theses defendit, & theologiae dogmaticae expleto curriculo, ad Patavinam Academiam accessit, ubi Graecis litteris, duce Dominico Lazzarinio, & utriusque juris prudentiae, ac praesertim pontificiae diligentissimam per quadriennium operam dedit. Nullus erat in illo Lyceo doctrinae fama illustris homo (& plurimi quidem tum erant) quem non frequentaret Florius, in quo nec expleri, nec satiari posse sitis videbatur proficiendi in omni fere litterarum atque in primis divinarum genere. Se enim devoverat Ecclesiae, & in Aquilejensi anno MDCCXXX. cum presbyter jam esset, factus est Canonicus, ut vocant, Theologus. Sedebat tum ad ipsius Ecclesiae gubernacula Dionysius Delphinius, qui, quasi nascenti laudi Florii praepositus esset, tantum huic indulgebat, ut neminem pluris facere & plus amare videretur. Itaque nulla res gravior fuit, in qua illum minime adhibuerit. Gratus vero Florius in patronum suum beneficentissimum, ei semper studium & fidem singularem tribuit, & ut leniret acerbissimum luctum, quem ex morte illius percepit, de ejusdem laudibus commentarium scripsit. Fuerat idem, suasore Florio, institutor cujusdam Academiae, cui unice proposita esset rerum sacrarum illustratio, in qua saepe exaudita est erudita Florii ipsius vox, postquam illius fores, ut ita dicam, ape-

ruerat dissertatione, quae pietatem unice redolebat, de Virgine sine labe concepta. Cetera cura & vigiliis elaborata fuere, & ex iis extiterunt nonnulla, quae ad hominum manus pervenere. Nam ut virtutis, sic doctrinae a Florio exempla repetenda esse omnes censebant. Cum aliquid explicandum suscipiebat, omnes latebras eruditionis, quae ad illud quomodocumque pertinebant, peragrabat, sicque efficiebat, ut quae prima specie non magni momenti esse videbantur, ipso docente pondus acciperent. Atque ut unam rem exempli caussa ponamus, cum ei dicendum esset de sepulcro quodam, quod est Florentiae in S. Crucis Aede, & in quo humatum fuit cadaver Gastonis Turriani Aquilejensis Patriarchae, nobilissimae familiae originem & facta illustria contexuit, narravit omnia, quae sciri potuerunt de eodem Patriarcha, & rationem reddidit omnium symbolorum (sunt haec multa & varia) quae ornant istud monumentum, quod positum fuit saeculo XIV. Misit haec ad Antonium Franciscum Gorium omnis antiquitatis studiosissimum virum, qui ea edidit in Vol. II. Dissertationum Societatis, ut vocant, Columbariae, cuique socium Dotati nomine Florium adscribendum curavit. Porro hic nil potius habebat, quam Aquilejenses antiquitates illustrare, neque gloriae admodum cupidus (erat enim

singulari modestia) quae infinito labore colligebat, libentissime suppeditabat Jo. Dominico Bertolio Canonico, & Bernardo Mariae de Rubeis, qui toti erant in hujus Ecclesiae monumentis atque Historia declaranda. Atque inter hos viros tanta conjunctio fuit, ut judicari possit plus in amicitia valere similitudinem morum atque studiorum, quam affinitatem. Utebatur etiam intime Florius Hyacintho Serrio, qui iis temporibus principatum in Theologia tenere putabatur, & per eum hujus disciplinae insignia accepit, cujus rei caussa an. MDCCXXXII. rediit Patavium, cum antea utriusque juris laurea in illius urbis Lyceo decoratus fuisset. Atque hoc tempore se totum divinas in litteras abdiderat, cum deponeret nunquam e manibus SS. Patrum tum Graecorum, tum Latinorum scripta. Inter haec exaravit Dissertationem adversus Missorium, quam inscripsit: *Eusebii Pamphili de Haereticorum Baptismo Historia vindicata*. Nam Franciscanus ille contendebat minime convenire sanctitati tum Cypriani, tum Firmiliani, quae de Haereticorum Baptismo renovando eos scripsisse affirmabant Bollandistae, quasi ab his nimium porro, ut ipse ajebat, tribuentibus Eusebii testimonio, tota haec res conficta fuisset. Videre poteris in illius adversariis quam acer & diligens esset judex earum rerum, quae a veteribus

fuere litteris consignatae, & si quid vitii in eorum scripta irrepserat, sagaciter notabat, &, quoquomodo poterat, emendabat. Magna intelligimus saepe ex parvis, & maximo argumento tibi esse poterunt quanta vis esset eruditionis, & recti judicii in Florio breves animadversiones, quas inter legendum facere consueverat in sacros scriptores. Totam etiam Fleurii Ecclesiasticam Historiam, & Dupinii Bibliothecam coarctavit, & epitomarum fautor eximius auctor fuit Ludovico Muratorio, ut Dissertationes suas Medii Aevi compendifaceret. Neque minus ille ad agendum, quam ad intelligendum natus, plures Ecclesiae, cui inserviebat, nomine legationes obivit. Ac primum an. MDCCXXXIV. Vindobonam cum Daniele fratre accessit conquerendi caussa cum Caesare de illius Vicariis tum Imperiali, ut vocabant, tum Archiducali, qui in conciliis Canonicorum Aquilejensium locum, &, quod majus erat, jus ferendorum suffragiorum se habere debere contendebant. Hac re confecta, Romam migravit, ibique mandata plura executus est, quae a Daniele Delphinio Patriarcha, qui in locum patrui suffectus fuit, acceperat. Rediit duodecim post annos ad illam Urbem, sed tum patriae negotium egit, quam creandorum caussa Equitum a ceteris Italiae nobilissimis urbibus excludere Meli-

tensis militiae Praefecti contendebant. Erat tum apud Pontificem Venetorum Legatus Franciscus Foscarus, cui in primis commissa cura fuerat transigendi controversiam, quae diu erat inter Rempublicam & Caesarem Aquilejensis Patriarchatus caussa. Non satis dici potest, quantum hic tribuerit consiliis Florii, qui sane & voce & scriptis nihil non egit, ut omnium nobilissimae Ecclesiae dignitas & jura sarta & tecta essent. Cum vero Pontificis sententia pronunciata fuisset de creando Apostolico Vicario, & ea demum controversia ita dijudicata fuisset, ut nulli amplius essent Patriarchae, cum tota Dioecesis binas in partes divisa fuisset, quarum altera Utinensi, altera Goritiano obtigit Archiepiscopis, sic doluit Florius vicem Ecclesiae suae, pro qua tot susceperat labores, ut nullo alio solatio levari posset, quam caussas defendens eorum, qui in illius jura successisse videbantur. Scripsit itaque *de jurisdictione ordinaria, quam exercuerant Patriarchae vel a saeculo* IX. *in Capitulum & Monasterium Veronense S. Mariae in Organo;* patrocinium suscepit Monialium Benedictinarum, quarum coenobium est extra moenia Aquilejae, quaeque minime tulissent suis se orbari immunitatibus; Beltrandi Patriarchae scriptis, laboriosis sane, sanctitatem probavit, ut illi suus cultus a Romano Pontifice

redderetur (1), & multa alia praeclara & exaravit & gessit, ut morem gereret voluntati suorum Antistitum, qui ejus virtuti, prudentiae ac fidei in primis confidebant. Nec suis modo, sed & alienigenis operam suam tribuit, defensione suscepta Privilegiorum & Immunitatum Capituli Veronensis, cum adversarios in hac controversia haberet Ballearinios fratres, quibus suspecta erant monumenta, quibus tota haec caussa innitebatur. Et tum quidem Ratherii Episcopi Veronensis vitam sic declaravit, ut nihil illa fieri diligentius, nihil eruditius ipsi Ballearinii judicaverint (2). Illa etiam potiora existimabis, quae de Bachiario Mo-

(1) *Cum scriberet Summus Pontifex* Benedictus XIV. ad Danielem Delphinium Cardinalem & Patriarcham Aquilejensem, hoc de Florii opere judicium tulit: *Tempo fa per le mani del Co. Carlo Camuccio ricevemmo una di lei lettera in data de' 15. Febbrajo (1755) e dallo stesso ci fu anche presentata la bella fatica compilata e composta dal Co. Francesco Florio Primicerio di cotesta metropolitana di Udine sopra il culto del B. Beltrando Patriarca d' Aquileja. L' abbiamo letta volentieri, abbiamo ammirata l' erudizione, della quale non meno noi, che il mondo letterario avevano avute tant' altre riprove.*

(2) Ita illi in Praefatione ad Ratherii opera p. 26. *Diligentiorem hac in re operam novissime posuit Comes Franciscus Florius Primicerius Archiep. Ecclesiae Utinensis. Duae nimirum Dissertationes ejus italica lingua exaratae typis impressae fuerunt Romae 1754. in quarum altera Ratherii vitam fusius & in chronologicam seriem digessit, cui idcirco praefixit titulum* Saggio della vita di Raterio Vescovo di Verona. *Ubique elucet ampla Scriptoris eruditio, ingenii acumen, sanioris critices usus in intelligendis & evolvendis rebus obscurissimis.*

nacho antea exaraverat. Bina ad nos pervenerant illius scripta *de Fide* alterum, & *de reparatione lapsi* alterum, sed incerta erat scriptoris aetas, patria, conditio. Rem hanc erudite adeo & eleganter tractavit Florius, ut Muratorius, qui de Bachiario nonnulla tetigerat in II. Anecdotorum volumine, gratulans illi affirmare minime dubitaverit per eum omni ornamento vestitum fuisse, quem pene nudum ipse reliquerat. Florius non modo ad optimorum Codicum fidem exegit Bachiarii scripta, & illustravit, sed certissimis argumentis probavit fuisse illum in Hispania natum, monasticam vitam minime deseruisse, in divinis libris interpretandis & in Ecclesiae disciplina dogmatibusque exponendis nunquam a recta via declinasse, & iis temporibus floruisse, quibus in Hispaniarum regno misere grassabatur Priscillianorum haeresis, de cujus erroribus multis verbis disserit. Quae dum probat, necesse fuit confutare secus existimantium sententias; & dum suis ponderibus examinat, quae vere sint scripta Bachiarii, quae falso illi tributa a Possevinio, Dupinio, Bulaeo, ei reddidit Objurgationem quandam in Evagrium, quam nonnulli S. Hieronymo, alii S. Paulino dandam esse contendebant. Tota enim haec Objurgatio composita est verbis, a quibus Bachiarius incipit epistolam suam ad Januarium *de Reparatione lapsi*. An-

tequam haec Bachiarii scripta Romae an. MDCCXLVIII. evulgaret, dissertationem de iis emiserat in volumine XXVII. Collectionis Calogerianae, ex qua judicari potuit quantum studii, & diligentiae in hanc rem contulisset. Nec sane quidquam tractandum suscipiebat, quin omni ex parte consideraret, & omnia illa colligeret, quae illud propinqua cognatione attingerent. Quod cum non mediocris esset laboris, saepe exauditus est queri sua propemodum studia deseruisse post annum MDCCXXXXVIII., quia ex hoc tempore publica munera & mandata numquam illum conquiescere siverunt. Sed quamvis occupatus esset, otii tamen satis habuit, quo ea pene absolveret, quae diu multumque in manibus de Ruffino Aquilejensi habuerat. Convincere omnes volebat hunc in interpretanda Eusebii Caesariensis Ecclesiastica Historia tum interpretis, tum catholici partes optime egisse, & haec erat summa conclusionis illius.

I. *Ruffinus consulto nonnulla dempsit, & commutavit, quae Nicaenae Synodo adversari videntur.* II. *Graecum Codicem, quem Ruffinus adhibuit, alicubi mutilum & interpolatum fuisse pluribus exemplis suaderi potest.* III. *Varietates nonnullae evanescerent, si Ruffini Latinum Codicem mendis omnibus expurgatum haberemus.* IV. *Ruffinus aliquando erra-*

vit, aliquando felicius, quam reliqui interpretes, Eusebii mentem assecutus est. V. Plura contraxit brevitatis causa, quae in Graeco Eusebii textu sua etiam aetate legebantur. His explicatis rebus, quilibet per se facile judicare potuisset, quanti faciendus esset Ruffinus, & quantum per eum ornamenti & decoris accessisset Aquilejensi Ecclesiae. Ad quam saepe cum rediret Florius, aut hominum sanctitate illustrium vitas explicabat, & ad Cromatium & Paulinum Patriarchas praesertim respexisse videtur, aut declarabat, quot rebus amplissimis atque honorificentissimis ornatus ille Patriarchatus fuisset, aut vices illius sane luctuosas exponebat, quibus de rebus multa etiam tetigit in Praefatione ad Beltrandi vitam, in qua contexenda feliciter declinavit ea, quae nocitura, aut controversias paritura videbantur [1]. Nihil enim unquam aut egit, aut scripsit, quod non singularis moderaretur prudentia. Fraena linguae tum solum laxabat, quan-

(1) Sic ille ad Bertolium amicissimum suum scripsit litteris datis XIII. Kal. Febr. an. 1759 *Mi son posto a copiare la vita (del B. Beltrando) che ho condotto fino agli ultimi anni più scabrosi, perchè si tratta di cose assai delicate, e vorrei, se mi riesce, osservare non solo quella legge ch'è imposta ad uno Istorico,* ne quid falsi audeat, *ma anche quella,* ne quid veri non audeat. *La cosa non è così facile: se Dio mi darà forza ne uscirò, non già con onore, ma senza offendere alcuno, che questo mi preme.*

do exagitabat impios homines, qui ad omnia abutebantur philosophiae licentia: *hos enim nisi arguimus*, solebat dicere, *omnis religio, omnis virtus, omne decus, omnis vera laus deserenda est*. In throno Satanae eos sedere ajebat, S. Joannis verba usurpans, de quibus Dissertationem exaraverat, ut probaret referri illa ad Aesculapii templum celeberrimum, quod Pergami erat. Sui quoque officii esse ducebat minime adulari civitatum rectoribus, qui in laedendis Ecclesiarum juribus se aliquam consecuturos sperabant commoditatem. Quo facilius vero in hac cupiditate continerentur, scripto exposuit quot utilitates sibi polliceri poterant ab iis, qui sic militabant Ecclesiae, ut nullum officium tam sanctum, & tam solemne esse putarent, quam fidem & operam Patriae, & Principi praestare (1). Dedit quidem Florius, dum vixit, hujus studii praeclarissima exempla, maximum existimans quaestum se pium gratumque cognosci, simulque ape-

(1) De se quidem haec professus est cum anonymam epistolam *delle mani morte* vulgasset an. 1766. *Io amo l' ordine della sacra milizia, a cui sono ascritto, e trovo nella mia vocazione i motivi e allettamenti per vivere fedele al mio Principe assai più forti di quelli, che mi somministra l' umana filosofia. Non entri l' anima mia, dirò quasi colle parole stesse di S. Bernardo, nel consiglio di cert' uni, che non sanno difendere i privilegj e i diritti delle Chiese senza violare i diritti della Sovranità.*

rire se nihil temporis caussa facere, & nihil potius habere, quam Deo & hominibus servire. Ea propter minime recusavit tertio Romam accedere, ut in consiliis adesset Venetorum Legato ad sedandas controversias, quas habebant cum Romano Pontifice, quaeque felicissime compositae fuerunt, ineunte Pontificatum Maximum Clemente XIII.; curam suscepit Dioecesis Hieronymi Gradonici, & Sagredi Archiepiscoporum Utinensium Vicarius, quo in munere per totos XVII. ferme annos perseveravit; multa demum Venetias itinera fecit, ut coram Senatu suae Ecclesiae jura defenderet. Et ipsa opinio, quam omnes habebant de doctrina & integritate Florii, facile illi conciliabat judicum animos, sic ut raro susceptae rei illum poenituerit. In quibus laboribus nullum aliud proemium accipere voluit, nisi quod a suis dari poterat (fuit enim, ut vocant, Primicerius, & Praepositus) quibus contentus honoribus constantissime oblatum sibi a Romano Pontifice Hadrianensem & Rhodiginum Episcopatum tum dignitate, tum reditibus haud Venetorum extremum recusavit. Omnino in sinu & complexu suorum vivere volebat; adeo vero amans fratrum, ut sine his vitam insuavem duceret. Porro ad humanitatis sensum illum formaverat natura, quae etiam in vultu, oculis omnique sermone apparebat,

quare minime est mirandum si multos amaret, & a multis redamaretur. Hoc quoque sit Florii bonitatis exemplum, quod cum iis, quos in ludo condiscipulos habuit, quosque ingenium & virtus commendabat, adeo conjuncte vixit, ut ad extremam aetatem eorum amicitia creverit, e quibus honoris caussa nominare lubet Franciscum Tartaniam, Alphonsum, & Iacobum Belgrados, Franciscum Berettam Comites, Josephum Bartolium, & Franciscum Trentum. Erat illi cum hoc magna similitudo morum studiorumque, & officiorum conjunctio, & quae de illius laudibus litteris mandavit satis declarant, quatenus amor in amicitiis progredi possit, & quanta vis sit virtutis ad illas conglutinandas. Multa alia sunt elogia mortuorum, quae ipse Etrusca oratione satis ornata & perpolita scripsit, aequissimus sane meritorum omnisque virtutis aestimator & judex. Quae dum non in amoris, sed in veri testimonii ac judicii loco poni volebat, tantis verborum ponderibus utebatur, ut nil magis vereri videretur, quam ut ne assentatorie loqui judicaretur. Minime autem opus est pluribus verbis commemorare, quam paterne foverit omnes eos, qui Ecclesiae divinisque litteris se se dabant, salutaribus monitis erudierit, rectamque iis viam monstraverit; quam facile cum ceteris communicaverit, quae sibi

vel a prima adolescentia comparaverat subsidia industriae, & instrumenta virtutis [1]; quam liberalis fuerit erga omnes, qui opis suae indigebant; & quam diligens in obeundis omnibus religiosissimi hominis officiis. Dixisses eum patriae suae decus & lumen, neque aetas mores in illo immutavit. Quare in suis studiis, sicut in reliqua vita, libentissime conquiescebat, cum de se vere potuisset affirmare, ea se vehementer & semper secutum, ex quibus vera gloria nasci posset, ipsam vero gloriam per se nunquam putasse expetendam; nam hominum commodis utilitatique praesertim servire volebat. Cum perturbaretur ineptissimis dictis Voltairii, quibus uti solebat ad deridenda, &, si fieri potuisset, convellenda sanctiora Ecclesiae monumenta, adversum eum defendendam suscepit auctoritatem Epistolae, quae testimonium dat gravissimum martyribus Lugdunensibus, quamque Eusebius suam in historiam retulit. Neque hac defen-

(1) Infinitus essem si exscribere vellem testimonia clarorum virorum, qui ab eo se accepisse grate professi sunt subsidia ad exornanda, quae ediderunt, opera, nec solum facile patiebatur, sed etiam plurimum gaudebat se hac de caussa interpellari amicorum litteris, & quas ipse scribere solebat ad Garampium Cardinalem, ad Jacobum Dionysium Comitem & Veronensem Canonicum, ad Rambaldum Azzonium Avogarum ceterosque, quos ob virtutem & doctrinam colebat, abundabant humanitate atque eruditione.

sione contentus, quam omni eruditionis genere ornavit, Gallici scriptoris impios conatus retudit, qui Arianis & Socinianis favens illam Paulli Apostoli de Christo Jesu sententiam infirmare studuit; *non rapinam arbitratus est se esse aequalem Deo*. Demum interpretatus est, vel potius emendavit S. Justini locum, in quo de Angelorum cultu agitur, cujus caussa veteres Christiani impietatis a quibusdam insimulati fuere. Atque has Dissertationes Bononiae edidit an. MDCCLXXIX. qua in urbe decennio post vulgavit etiam Dissertationes *de S. Gregorio Illiberitano libelli de Fide Auctore*, nec non *de S. Hilario & Hieronymo Origenis interpretibus*. Variae erant opiniones, atque inter se dissidentes de illius libelli auctore, quem fuisse Gregorium Beticum Illiberitanum Episcopum multis firmissimisque argumentis probat Florius. De Ruffino vero suo haud pauca tetigit, cum de interpretibus illis Origenis egit, & hic sane erat opportunus disserendi locus, quod Vallarsius Ruffino ipsi tribuendam esse contendebat interpretationem Homiliarum. IX. Origenis in Isaiam, idcirco quia ab Hieronymi elegantia aliena illi esse videbatur. Rediit etiam postea Florius ad Ruffinum, cum opus contexuisset, *de quodam Hegesippi fragmento, & de nonnullis SS. Patrum locis mendose hactenus editis, &*

nunc primum emendatis, quod opus anno postquam obierat, Bononiae typis impressum est. Porro hoc Hegesippi testimonio, aliisque argumentis ex antiquitate depromptis conficere se posse putavit, quidquid contra affirmaverit Eusebius, hac in re a Ruffino emendatus, Hebraeorum sectas, unis Sadduceis exceptis, corpora humana resurrectura credidisse. Cetera, quae liber continet, judicium acre & certum Florii in perspiciendo quid in quaque re verum esset, abunde comprobant. Multa is & paraverat adversus Gallicum scriptorem quemdam, qui non solum indocte, sed etiam impie examinandum susceperat opus, quod inscribitur, *Naturae Systema*; sed haec minime vulgavit. Admonebat vero in omni sermone clericos suos, quam cavere deberent a perversa sapientia hujusmodi philosophorum, per quos non catholicae Religioni modo, sed & Regibus cum summo gentis humanae dedecore miserrimam pestem importari dicebat. Denique quae ad Beltrandi vitam praefatus est, historiam contexens Patriarchatus Aquilejensis, & quae, ut artifex callidus, tribuit praeconia memoriae Danielis fratris poetae sane nobilissimi, & secum consiliorum omnium, studiorumque societate conjunctissimi (etenim minime

expers esse voluit poeticae [1] suavitatis) fuerunt veluti cycneae voces illius. Jamdiu enim coeperat multis & magnis valetudinis incommodis conflictari, quae secum afferre solet senectus, quaeque auxere itinera, & immensi, quos in studiis adhibere consueverat, labores. Sed numquam eum deseruit mentis acies, & animi constantia & tranquillitas, quam retinuit ad vitae usque exitum. Hanc amisit postrid. id. Martii anno MDCCXCI. atque extitit nemo, qui ejus funus lacrymis non decoraret. Est in manibus hominum oratio, quam de ejus laudibus dixit Petrus Braida Canonicus, in qua licet intueri imaginem hominis, qui perfectae virtutis perfecto functus est munere, ut non multum, aut nihil omnino concederet summis illis viris, qui Aquilejensis & Utinensis Ecclesiae, quae in illius locum successisse videtur, ornamentum fuisse dicuntur.

Quoniam supra de poetico ingenio Danielis Florii mentionem fecimus, non ab re erit de eo quoque

(1) Vir incorrupti judicii Apostolus Zenus, qui Florium appellabat *uno de' più dotti gentiluomini d'Italia*, laudavit sacra quaedam ipsius carmina, in quibus inesse dicebat *uno stile mantenuto e massiccio, e bene imitato dai divini esemplari*. Granditatis amans totum fere Dantem memoriter tenebat. Latinas etiam musas amavit & coluit, & in Arcadum coetum cooptatus Polyandri Ecalii nomine de eo bene mereri semper studuit.

separatim dicere. Et profecto si ullus esset humanarum rerum sensus in mortuis, nil ferret aegrius ejus frater Franciscus, quam sejungi laudes suas a praeconio hominis, quocum ita vixit, ut nulla unquam fuerit amicitia conjunctior, quemque mortuum sic doluit, ut vel ejus recordatione & memoria temperare sibi a lacrymis minime posset. Hic quinquennio serius in lucem hominum venit, neque eguit stimulis, ut eosdem cursus, quos frater, curreret. Cum eo fuit in Gymnasio Patavino, ut juris prudentiae operam daret: sed frequentavit etiam Morgagnium anatomes studio incensus, neque a latere discedebat Joannis Gratianii, cujus vivet memoria immortalis ob scriptam elegantissime Venetorum Historiam. Nil illum delectabat, nisi quod acuebat ingenium, quod etiam, si minime aleretur industria, valebat tamen ipsum suis viribus; nam docilitas & memoria, quae fere appellantur uno ingenii nomine, summae erant in eo. Prorsus formaverat illum natura ad poesim, quam excoluit omnibus illis artibus ac disciplinis, quibus eam ornari atque illuminari putavit, & quod nil magis optabat quam posse exprimere elegantiam & veneres Petrarchae, omnia illius carmina memoria comprehendit. Amabat etiam Dantis granditatem, quanquam nec verbis, nec sono ipso subrustico imitandam esse anti-

quitatem censebat. Quam facilis esset ad pangenda varii generis carmina apparuit ex Dithyrambo, quem ob avulsam pinum ab atro turbine condidit; quam eruditus vero patuit ex Academicis Dissertationibus de terrae motu, a quo tota illa Meridionalis Americae regio, quae *Chily* dicitur, foedum in modum conquassata fuit, & de Beleno Aquilejensium numine Herodiani locum illustrans. Post id funebri oratione laudavit Antonium Maninium, virum summa nobilitate & eximia virtute praeditum, eaque ad hominum manus pervenit. Porro adolescentes omnes praedicari de se & nominari volunt, cui desiderio ut satisfaceret Florius, belle hercule accidit, ut Vindobonam cum Fratre concederet. Insinuavit enim se in amicitiam Metastasii, cujus testimoniis, & carminibus quibusdam, quae dixit in litteratorum hominum coetibus aut laudes B. M. V. celebrans, aut breviter astringens argumenta, quae dilataverat suis in orationibus ad Caesaris aulam summi nominis orator Augustinus a Lugano, magna illico de illius poetico ingenio fama surrexit. Ad hanc confirmandam plurimum sane valuere carmina, quae redux in patriam illuc misit, quibusque flebiliter lamentabatur obitum Dionysii Delphinii Patriarchae, & Utinensibus suis gratulabatur, quod in locum patrui successisset Daniel, vir pruden-

tia, & rerum usu minime inferior. Neque multo post vidit urbis terrarum quondam dominae reliquias, atque admiratus est, quae Summus Pontifex Clemens XII. in ea extruxerat regio sane sumptu aedificia, sic ut, quemadmodum Augustus, gloriari potuerit, se urbem, quam lateritiam acceperat, marmoream reliquisse. Et de his quoque rebus carmina nobilissima condidit, ob quae laudes & dona a Pontifice poesis studiosissimo accepit. Dixit etiam oden in Academia, cui nomen Infoecundorum, de SS. Martyribus Primo & Feliciano, & haec ad conciliandam illi Gentilis Cardinalis voluntatem tantum valuit, ut omnes intelligerent in illo Florium praesidium firmissimum habere. Ea propter sacrum illi drama nuncupavit, quod inscripsit *il Pastor Buono*, quodque non solum omnibus poesis ornamentis, sed magna eruditionis copia, quam collegerat ex divinis & sacris libris, ad omnem memoriam commendavit. Tum quoque Florius suarum virium conscius cogitationem suscepit epici conficiendi poematis *de eversa Hierosolyma*, sed tempus & otium hujus absolvendi illi defuit, quod musas suas Caesarum aulae plane devoverat. Minime propositum est de singulis carminibus, quae illius caussa fecit, dicere, quia id nimis longum esset. Illud innuisse sufficiat nihil in ea evenisse, quod aut consilio hominum,

aut virtute Ducum, aut singulari Dei beneficio felix faustumque esset, quod ipse suis poematibus variis, moratis, & omni fere numero elegantibus minime celebraverit, ex quibus laudes, gratiam, & interdum etiam dona reportavit. *Cave putes*, in haec ferme verba scribebat ad illum Metastasius, *ulla unquam carmina audita fuisse libentius, quam tua; & si Deus siverit, ut tanti regni fastigium nunquam labefactetur, & perpetuo fortuna quam florentissima permaneat tot nuptiarum, tantorumque eventuum, e quibus tuorum elegantissimorum carminum argumenta sumpsisti, retinebitur etiam memoria concinnitatis tuae, qua quod bonum, faustum, felix fortunatumque esset, feliciter cecinisti*. Neque siluerunt unquam Musae Florii, quoties suis, patriae & Venetorum nobilissimis viris, quorum in regendis civitatibus illustris fuerat gloria, officia tribuenda fuerunt. Neminem autem omnium tot ac tanta, quanta erant in Florio, habuisse ornamenta dicendi vel ex eo intelligi potest, quod aliquo in pretio habebantur collectiones illae carminum, quas despicere solemus, quod in vulgari & nimium pervagato versantur argumento, ut sunt laudes nuptiarum, sacrorum Oratorum, & rerum hujusmodi multarum, quoties in iis nomen Florii apparebat. Et judice Clemente Sibilliato, qui si quis

unquam alius teretes aures habuit, vel perplacebant Martelliani versus, quibus Italorum aures aegre accommodantur, cum ex Florii officina prodibant. Nonnunquam sapientis judicium a judicio vulgi discrepat, sed quidquid carminum fudit Florius, dulcissimo sono complebat aures omnium, neque ei satis erat delectare, sed instruere etiam volebat sapientissimis praeceptis, in quibus omnis bene vivendi, rei publicae prudenter administrandae, Deo hominibusque serviendi ratio continebatur. Atque omnium ferme virtutum poterat a se ipso exempla petere. Erat enim integer, innocens, religiosus, pius in parentes ac patriam, studiosissimus ac diligentissimus in colendis amicitiis, ac fide liberalitateque erga omnes singulari. Bonus & paterfamilias habitus est, cum uxorem duxisset Victoriam Valvasoniam, ex qua sex liberos suscepit, in quibus liberaliter & sancte educandis omnem diligentiam adhibuit. Cum uxore vero ita conjuncte vixit, ut nulla unquam inter eos intercesserit querimonia, mortuam vero sic carminibus deflevit, ut hujus conjunctionis nunquam interitura memoria videatur. Honores non petiit, cum ei paterent propter vel gratiam, vel dignitatem, quo fiebat, ut ejus observantia omnibus esset carior, cum eam officio, non spei tribui viderent. Idem immortali memoria percepta retinebat

beneficia; quae autem ipse tribuerat, tamdiu meminerat, quoad ille gratus erat, qui acceperat. Atque haec, & alia multa sane ad exemplum illustria fecit non solum natura, sed etiam doctrina. Nam, ut ait ille, principum philosophorum ita percepta habuit praecepta, ut iis ad vitam agendam, non ad ostentationem uteretur. Moris etiam majorum summus imitator fuit, omnisque antiquitatis, sed praesertim Christianae amator, quam adeo diligenter habuit cognitam, ut cum ad Academiam accederet, quam Utini institutam fuisse diximus ad excolendas sacras litteras, nunquam non plauderetur ab universa corona ejus Dissertationibus omni eruditionis genere refertis. Neque minus frequentavit coetus illos, quibus propositum erat patriam historiam, omneque litterarum genus illustrare, cumque quotidie cogitaret quonam modo sui & suorum studia ad patriae gloriam augendam excitare posset, impigrum se ad quidlibet suscipiendum ostendebat, & saepe majorum facta illustria commemorabat. Cum aliquando ei dicendum fuisset de cognatione, qua inter se continentur disciplinae & litterae omnes, tantam doctrinae copiam effudit, ut multarum illum esse peritum omnes judicaverint. Contigit illi quidem, quod haud scio an nemini, ut ad omnes res aptus esse videretur. Sed praesertim ea secutus est, quae ad animi

habitus naturae modo & rationi, semperque religioni consentaneos obtinendos pertinebant, & virtutis ipsius imaginem ad vivum expressam in omnibus illius carminibus facile agnosces. Quare cum bina eorum volumina an. MDCCLXXVII. in vulgus emisisset, munus Summo Ecclesiae Rectore Pio. VI. haud indignum fore putavit. Quantum hic, quantum ceteri omnes plausum fecerint his carminibus, minime necesse est dicere, cum jam undique constanti fama, atque omnium sermone Florii nomen celebraretur. Nec sane unquam scribendi finem facerem, si summorum Poetarum Metastasii, Zeni, Manfredii, Zanotti, Cesarotti, Tornieri, Sibilliati, Roberti, aliorumque praeconia colligere vellem. Nec tamen is erat, ut sua illum maxime delectarent, quanquam vel in senectute facillimas musas experiretur, quod ex ode de terrae motu, qui horribilis in Calabria factus est, & ex carminibus, quibus mortem Metastasii, & Mariae Theresiae Caesaris deflevit, intelligi potest. Qui sancte vixerat, ita ex hac vita discessit, tanquam ex hospitio, quod accidit VII. Kalend. Majas an. MDCCLXXXIX. Sepultus est eodem loco, ubi ejus majores, nec defuerunt Poetae, qui sacro cineri flores dederunt, homini retribuentes officium, quod ipse alienae laudis praedicator eximius, suae autem contemptor, multis persolverat.

OPERA EDITA

FRANCISCI FLORII

ORatio in dimittenda Synodo Aquilejensi an. 1740. habita. *Extat* in Costitut. Synodalibus Patriarchae Delphini *Utini editis* apud Fongarinum 1741. p. 172.

Bacchiarius illustratus, sive de Priscilliana haeresi Dissertatio. *Extat in vol.* XXVII. *collectionis Calogerianae*.

Lettera al Canonico Bertoli sopra varie antichità Aquilejensi. *Extat in vol.* XXXIII. *ejusdem collectionis*.

Adnotationes in Praeceptum Ludovici II. Imperatoris anni 852. ex autographo Aquilejensi. *Extat in symbolis Litter. Antonii Francisci Gorii vol. II. p.* 47.

Bacchiarii Monachi opuscula de Fide, & de reparatione lapsi ad codices Bibliothecae Ambrosianae, nec non ad priores editiones castigavit, dissertationibus & notis auxit Franc. Florius Canonicus Theologus Sanctae Patriarchalis Ecclesiae Aquilejensis. Romae typis Antonii de Rubeis 1748. 4.

Dissertazione sopra il Deposito di Gastone della Torre Patriarca di Aquileja esistente nel Convento di S. Croce di Firenze. *Extat* nelle Memorie della Società Colombaria Tomo II. pag. 43.

Dissertazioni due de' privilegj, ed esenzioni del Capitolo di Verona: Roma per Generoso Salomoni 1754. 8.

Nuova difesa dei tre Documenti Veronesi: Roma per lo stesso 1755. 8.

Vita del B. Beltrando Patriarca d'Aquileja: Venezia per Simon Occhi 1759. 4.

Elogio del Canonico d'Aquileja Co. Gian-Domenico Bertoli. *Extat* nel Giornale de' Letterati d'Italia intitolato: *La Minerva* pag. 64. del mese di Settembre 1764.

Memorie del medesimo. *Extant in opere* degli Scrittori Italiani del Co. Mazzucchelli Vol. II. Parte II. pag. 1061.

Le Mani Morte, ossia Lettera all' Autore del Ragionamento intorno ai Beni posseduti dalle Chiese: Venezia per Francesco Pitteri 1766. 8. E in Milano l'anno stesso per Giuseppe Galeazzi 8.

Elogio del Conte Francesco Beretta Patrizio Udinese. *Extat in opere ejusdem postumo inscripto* dello Scisma dei tre Capitoli.

Memorie del medesimo. *Extant in opere, quod supra commemoravimus Mazzuchellii Vol. II. P. II. p.* 919.

Ragguaglio della Funzione seguita nella traslazione dell' antica Imagine della B. Vergine delle Grazie di Udine l'anno 1770. *Edita fuit cum oratione panegyrica Innocentii Rainis canonici*.

De Martyribus Lugdunensibus Dissertatio. Accedit altera de Jesu Christi Divinitate contra auctorem Lexici Philosophici; & Divinatio in S. Iustini Martyris de Angelis Testimonium. Bononiae ex Typographia D. Thomae Aquinatis 1779. 4.

Elogio di Monsignor Francesco Trento Canonico della Metropolitana di Udine. Vi si aggiugne in fine un discorso nel dar l'abito religioso ad una sua Pronipote. Udine per Girolamo Murero 1787. 8.

De Sancto Gregorio Illiberitano libelli de Fide auctore, nec non de Sanctis Hilario, & Hieronymo Origenis Interpretibus Dissertationes. Bononiae ex Typographia D. Thomae Aquinatis 1789. 4.

Elogio del Conte Daniele Florio. Udine per Girolamo Murero 1790. 4.

Vita del B. Beltrando Patriarca d'Aquileja. Seconda Edizione accresciuta dall' Autore con un discorso Preliminare d'illustrazione sull'antica Storia del celebre Patriarcato, e del Friuli: Bassano pel Remondini 1791. 8.

Lectiones ad officia SS. Chromatii & Valeriani.

De quodam Hegesippi fragmento, & de nonnullis SS. Patrum locis mendose hactenus editis, & nunc primum emendatis: opuscula duo postuma Bononiae 1793. in 4.

OPERA INEDITA.

Informazione sopra il culto del B. Beltrando Patriarca d'Aquileja presentata a N. S. Papa Benedetto XIV., con Note, ed Appendice di Documenti.

Osservazioni sopra il Libro di M. Holland: Réflexions Philosophiques sur le Systême de la Nature: Londres 1772.

De Ruffino Aquilejensi Eusebianae Historiae Interprete Judicium.

Eusebii Pamphili de Haereticorum Baptismo Historia vindicata.

Jacobi Gordini Archidiaconi Aquilejensis & Decani Utinensis Oratio & Epistolae Praefatione & Notis illustratae. Accedunt vetusta Monumenta observationibus aucta.

Necrologium vetus Capituli Aquilejensis Praefatione, Notis & Documentis illustratum.

De Monasterio Beliniensi prope Aquilejam Commentarium.

Osservazioni sopra varie aggiunte fatte dal Baluzio agli Atti del V. Concilio sui tre famosi Capitoli cavate da un MS. di Parigi.

Risposta ad alcuni Capitoli, che riguardano tre Codici della Chiesa di Belluno.

Lettera sopra i Consulti di Tiberio Deciano Nobile e Giureconsulto Udinese.

Parere sopra la Riforma proposta di spiegare un Autore di Morale nel Seminario.

Decisiones Theologicae habitae in Ecclesia Aquilejensi ab anno 1730. ad an. 1747.

Un Volume di Dissertazioni Accademiche di vario argomento.

Un Volume di Elogj a varj illustri soggetti.

Un Volume di Discorsi per Vestizioni e Professioni di Monache.

Un Volume di Lettere erudite.

Istruzioni sopra varj argomenti della Morale Cristiana.

Tomi IV. dell'osservazioni sopra i SS. Padri, e scrittori Ecclesiastici.

Compendio della Storia Ecclesiastica del Fleury.

Tomi IV. di Documenti antichi con osservazioni.

OPERA EDITA.

DANIELIS FLORII.

Le Prediche Quaresimali del Molto Reverendo Padre Agostino da Lugano Cappuccino Difinitore della Provincia di Milano insigne Predicatore nel Duomo d' Udine l'anno 1731. ristrette in Sonetti dal Co. Daniele Florio. In Udine.

Orazione funebre in morte di S. E. il Sig. Co. Antonio Manini Patrizio Veneto celebrandosi le di lui solenni esequie dalla illustrissima Città d'Udine detta dal Sig. Co. Daniele Florio. In Udine 1732.

Udine afflitta e consolata all'Illustriss. e Reverendissimo Monsig. Daniello Delfino Patriarca d' Aquileja. Stampe del Co. Daniello Florio, in Udine 1734.

Alla Real Maestà di Maria Amalia sposa di Carlo Re delle due Sicilie nel di lei passaggio per lo stato Veneto. Udine 1738.

Lo spettacolo de' Numi nella sontuosa Regata seguita in Venezia per sua Altezza Reale di Pollonia Principe Elettorale di Sassonia il Serenissimo Federico Cristiano. Idilio. Udine 1740.

Per le Nozze della Serenissima Arciduchessa Marianna d' Austria, Infante di Spagna, Principessa Reale d' Ungharia &c. e di Sua Altezza Serenissima il Principe Carlo di Lorena e di Bari. Canti due. In Vienna 1744. Ristampati nell'istesso anno in Venezia col titolo della *Concordia sicura*.

La Libertà Difesa, o sia l'Arminio alla Sacra Maestà di Francesco I. Imperadore de' Romani &c. per la di lui gloriosa esaltazione al Trono Imperiale. Canto. Vienna 1745.

Alla Sacra Maestà di Maria Teresa Imperadrice, e Regina d' Ungaria, e Boemia per essere stato, eletto, e coronato Imperadore dei Romani il di lei Sposo Francesco I. &c. Canzone. Vienna 1755.

A sua Maestà la Regina d' Ungaria, e Boemia nella morte dell' Arciduchessa Marianna di lei Sorella. Sonetti due. Vienna.

Al Serenissimo Carlo Principe di Lorena &c. Ode, in cui s' induce l' estinta Arciduchessa a confortare lo sposo, e ad incoraggirlo

all' espedizione della Slesia sull' esempio di Gionata, e Giuda Maccabeo. Vienna.

L' Amor di Dio. Ragionamento del Reverendissimo Sig. Abb. Domenico Aurelio Franceschi Reggiano, ristretto in versi. Udine 1745.

Per lo stabilimento delle scienze, e la riforma de' studj fatta nell' Università di Vienna dalla S. I. R. M. di Maria Teresa Regina di Ungaria, e di Boemia &c. Canzone. Vienna 1753.

Altra Canzone sull' istesso argomento. *Hae odae extant in libro, cui titulus*: Musae Francisco, & Mariae Theresiae Augustis congratulantur ob scientias, bonasque artes eorum jussu, & beneficentia Vindobonae restitutas. Vindobonae 1756.

La Provvidenza alla S. I. R. M. di Maria Teresia Regina d' Ungaria, e di Boemia &c. per li felici progressi delle di lei Armi, Poemetto con due Sonetti 1757.

Componimenti Poetici per la compita Vittoria riportata in Boemia dall' Armi Austriache il giorno 18. Giugno 1757. Vienna.

Sonetti in occasione della precipitosa ritirata del Re di Prussia dall' assedio d' Olmitz li 2. Giugno 1758. Vienna.

Il Pastor Buono per la solennità del Santo Natale. Azione Sacra 1750. Udine.

Per le nozze delle LL. AA. RR. l' Arciduca Giuseppe d' Austria e la Principessa Isabella di Borbone. Canti due. Vienna 1760.

Per le nozze delle LL. MM. di Giuseppe II d' Austria, e di M. Gioseffa di Baviera, Re, e Regina de' Romani Sonetti due 1765. Vienna.

Per le nozze delle LL. AA. RR. l' Arciduca Leopoldo d' Austria e l' Infante D. Maria Luisa di Borbone celebrate in Ispruch. Canzone. Vienna 1765.

Le Grazie. Poemetto per le nozze di SS. EE. il N. H. Conte Giovanni Manini, e la Nob. Donna Samaritana Delfino. Venezia 1766.

Lo studio dell' Antichità a S. E. Reverendiss. M. Gian. Gerolomo Gradenigo Arciv. d' Udine. Egloga recitata nell' Accademia Udinese. Udine 1766.

I Voti esauditi alla Sacra I. R. A. Maestà di Maria Teresa nel di lei felice risanamento dal Vajolo. Poemetto: Vienna 1767.

I Felicissimi Imenei di Ferdinando IV. di Borbone Re delle due Sicilie, e di M. Gioseffa d'Austria. Vienna 1767. Poemetto in due Canti. Per le felicissime Nozze delle SS. RR. MM. di Ferdinando IV. di Borbone Re delle due Sicilie, e di Maria Carolina d'Austria. Poema. Venezia 1768.

Per le nozze di Maria Antonia Arciduchessa d'Austria con Luigi di Borbone Delfino di Francia. Vienna 1770.

La pubblica Felicità per le Faustissime Nozze delle LL. AA. RR. l'Arciduca Ferdinando d'Austria, e la Principessa M. Beatrice d'Este. Canzone. Vienna 1771.

Per la felicissima Nascita di S. A. R. il Principe Ereditario delle due Sicilie. Canzone. Napoli 1775.

Per la Magnifica Festa data a Napoli dagli Ufficiali del Real Battaglione de' Volontarii di Marina alle loro MM. il Re, e la Regina delle due Sicilie per la Nascita del Principe Ereditario. Canzone. Napoli 1775.

La Caccia. Canzone con Sonetto Proemiale a S. R. M. di Ferdinando IV. Re delle due Sicilie. Napoli 1776.

L'Onore, stanze nell'ingresso del N. H. Gerolamo Venier Procurator di S. Marco. Udine

Al Celebre Sig. Abb. Metastasio Ode relativa alla di lui graziosissima sulle delizie di Schonbrun. Gorizia, e Venezia 1777.

In Morte del suddetto. Componimenti, in Padova, e ristampati in Gorizia, ed Udine 1782.

Alcune Poesie in morte di S. M. l'Imperatrice Maria Teresa. Gorizia 1782.

Sopra l'orribile terremoto di Messina, e delle Calabrie. Canzone, Bassano 1783.

Rime Sacre, e Morali alla Santità di N. S. Pio VI. in Udine 1777. T. uno in 8.

Poesie varie dedicate alla Santità di N. S. Pio VI. in Udine 1777. Parti due in 8.

Tre Canzoni nella Partenza da Padova del Sig. Alvise Mocenigo dopo il suo glorioso Reggimento. Padova 1783.

OPERA INEDITA.

Varii Canti del Poema di Tito, o sia Gerusalemme distrutta. T. I.

Varii Squarci relativi al suddetto Poema con li materiali preparati per esso cavati da Sacri, e Profani Autori, e massime dalla S. Scrittura Vol. IV.

Varii Canti del Poema della Fantasia. T. uno in 4.

Traduzioni di 50. e più salmi, massime quelli dell' Uffizio de' morti, ed altre Poesie sacre. T. uno in 8.

Sonetti e Canzoni, in cui vengono epilogate le Prediche Quaresimali di 30. e più Predicatori. Tomi 2. in 8.

Raccolta di Brindesi. T. uno in 4.

Poesie di Genio sì in Sonetti che in Anacreontiche T. uno in 8.

Poesie morali, e Filosofiche T. uno in 8.

Canzoniere Austriaco, in cui oltre le cose stampate si trovano molte d' inedite, cioè un poemetto per la Nascita dell' Arciduca Giuseppe poi Imperatore, molti Capitoli sulla morte di Carlo VI. &c. Tomi due in 4.

Il Dramma dei Fratelli Concordi, ed altro di Giunio Bruto, oltre altri pezzi di Drammi cominciati.

Varie dissertazioni recitate nell' Accademia Ecclesiastica, ed Udinese, ed una orazione funebre per la morte del Patriarca Dionisio Delfino T. I. in 4.

Pezzi originali di varii Autori, ed estratti disposti secondo l' ordine Alfabetico sotto varii titoli; cioè Ambizione, Bellezza, Bontà, Lusso, Politica, Ragione, Religione &c. Vol. V. Altri estratti, e squarci di poesia di poeti antichi, e moderni disposti come sopra Vol. VI.

Lettere. Vol. I.